

Κύριοι Πρυτάνεις, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι

Είναι τιμή μου που συμμετέχω σε αυτή την εκδήλωση της επίσημης παρουσίασης του βιβλίου του πρώην Πρύτανη του ΕΜΠ κ. Θ. Ξανθόπουλου, το οποίο εκδόθηκε από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις του ΕΜΠ.

Το βιβλίο αποτελείται από δύο κύρια μέρη στα οποία προηγείται ένα εκτεταμένο οδοιπορικό εν είδη προλόγου. Στο πρώτο μέρος αναλύεται η πορεία του *homosapiens* από την στιγμή που εμφανίστηκε το ανθρώπινο γένος στον φιλόξενο πλανήτη μας, όπως χαρακτηρίζεται ο πλανήτης γή στο δοκίμιο, αφού προηγούμενα γίνεται αναλυτική αναφορά στην εξέλιξη και επικράτησή του μέσα από την οικογένεια των ανθρωπίνων. Στο οδοιπορικό αυτό εξηγούνται τα βασικά χαρακτηριστικά της πορείας από τον αρχέγονο και αδέσμευτο άτομο μέχρι τον σημερινό άνθρωπο, οργανωμένο σε σύγχρονες και πολύπλοκες κοινωνίες. Το δεύτερο μέρος αφηγείται την εξέλιξη των πλέον σημαντικών πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στον πλανήτη μας από την 4^η π.Χ. χιλιετία μέχρι την ανακάλυψη της Αμερικής. Η αφήγηση αυτή δεν περιορίζεται στην καταγραφή ιστορικών γεγονότων αλλά στην εξήγηση και ερμηνεία τους με βάση τα χαρακτηριστικά που εκτέθηκαν στο πρώτο μέρος.

Αξίζει να αναφερθώ στην πολύ παραστατική αντιστοίχιση που γίνεται μεταξύ του ρυθμού εξέλιξης της κοινωνίας του *homosapiens* με μουσικούς ρυθμούς. Συγκεκριμένα τα πρώτα βήματα χαρακτηρίζονται από πολύ αργό τέμπο, το οποίο επιταχύνθηκε σε ρυθμό *adagio* στο ξεκίνημα της εποχής του χαλκού, σε εμβατήριο με την είσοδο στην εποχή του σιδήρου, σε αλέγκρο μοντεράτο στο ξεκίνημα της βιομηχανικής επανάστασης, σε ρυθμό *vivace* στο τέλος της δεκαετίας του '80 μέχρι το τέμπο πρεστίσιμο στις μέρες μας. Και ποιά θα είναι η συνέχεια ; Εάν το τρίτο μέρος της ημιτελούς συμφωνίας συνεχισθεί με ένα ρέκβιεμ με κρεσέντο ίσως στο τέταρτο μέρος της ημιτελής συμφωνία ολοκληρωθεί με την συνέχιση της εποποιίας του ανθρώπινου νου σε έναν άλλο, λιγότερο φιλόξενο, πλανήτη.

Ο συγγραφέας, ως αισιόδοξος διάκονος των θετικών επιστημών όπως χαρακτηρίζει τον εαυτό του, πιστεύει ότι η ίδια η τεχνολογική εξέλιξη θα δώσει το εργαλείο για να αποφύγει η ανθρωπότητα ένα εφιαλτικό μέλλον υπερκαταναλωτισμού, υπερσυγκέντρωσης πλούτου και απόκληρων ατόμων, μιας κοινωνίας στην οποία η λήψη αποφάσεων θα γίνεται από λίγα απρόσωπα επικυρίαρχα συμπλέγματα και το εργαλείο αυτό είναι ο παγκόσμιος διαδικτυακός ιστός που παρέχει άμεση προσβασιμότητα στην κοινωνία της γνώσης, δυνατότητα ισηγορίας, ανάπτυξη ασφαλέστερων δημοκρατικών δομών της κοινωνίας, υπόβαθρο για την ανάπτυξη αποκεντρωμένων ακηδεμόνευτων δράσεων, τελικά την επιστροφή στην άμεση δημοκρατία. Με το σκεπτικό αυτό το μέλλον μπορεί να γίνει εύηχο σε ρυθμό μόλτο αλέγκρο, οπότε το τρίτο μέρος της ημιτελούς συμφωνίας θα συνεχισθεί σε τέμπο καλορόζο, δηλ. σε ρυθμό που ζεσταίνει την καρδιά.

Δεν τολμώ να συνεχίσω την αναφορά μου στο δοκίμιο γιατί θα ακολουθήσουν ομιλητές με βαθιές γνώσεις στο αντικείμενο.

Γίνεται πολύ γρήγορα σαφές στον αναγνώστη ότι το δοκίμιο γράφτηκε από άτομο με πολύπλευρη καλλιέργεια που όμως δεν κρύβει την υποδομή του μηχανικού: για όλα τα σημαντικά γεγονότα και τις εξελίξεις υπάρχει μία λογική, αιτιοκρατική εξήγηση. Ενδεικτικά αναφέρω το ενεργειακό πλεονέκτημα που απέκτησε ο άνθρωπος όταν έγινε δίποδος, σημασία της εφεύρεσης του χαλκού και αργότερα του σιδήρου, το προπατορικό αμάρτημα της διαστρωμάτωσης.

Κλείνοντας θέλω να κάνω μία σύντομη αναφορά στις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις του ΕΜΠ. Σκοπός τους είναι η έκδοση βιβλίων υψηλής ποιότητας με κριτήρια ακαδημαϊκά, όσον αφορά αυτά που απευθύνονται στους φοιτητές του ΕΜΠ ή και άλλων Πανεπιστημίων, αλλά και η έκδοση βιβλίων με επιστημονικό, αισθητικό ή πολιτιστικό ενδιαφέρον και τα οποία απευθύνονται σε ευρύτερο κοινό, όπως και η παρούσα έκδοση.

Για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού ιδρύθηκαν το 1966 οι Πανεπιστημιακές Εκδόσεις ΕΜΠ και κατασκευάστηκε το Θωμαΐδειο Κέντρο Εκδόσεων. Η έκδοση βιβλίων υψηλής στάθμης από το ΕΜΠ αποτελεί σημαντική υπηρεσία προς την ανώτατη εκπαίδευση · ενώ παράλληλα συνιστά μια κοινωνική προσφορά αντάξια του ρόλου του ΕΜΠ στην Ελληνική Κοινωνία.

Ήδη οι Πανεπιστημιακές Εκδόσεις καταγράφουν στο ενεργητικό τους πολλούς ενδιαφέροντες τίτλους, στους οποίους προστίθεται το δοκίμιο του οποίου η παρουσίαση γίνεται σήμερα. Η έκδοση αυτή αποτελεί κατά την γνώμη μου ένα κορυφαίο σταθμό που αναβαθμίζει και εμπλουτίζει τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις του ΕΜΠ επειδή ακριβώς αποτελεί μία υψηλού επιπέδου παρέμβαση στην πνευματική δημιουργία που μας κάνει όλους υπερήφανους.

Για αυτόν ακριβώς τον λόγο θέλω να ευχαριστήσω τον συγγραφέα που επέλεξε τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις ως εκδότη του δοκιμίου του, παρότι ο ίδιος χαρακτηρίζει με σεμνότητα την επιλογή αυτή ως δείγμα ευγνωμοσύνης του στο Ίδρυμα που τον στέγαζε, δίδαξε και δραστηριοποίησε επί 4 δεκαετίες. Επιθυμώ επίσης να τον ευχαριστήσω, εκφράζοντας όλο το προσωπικό του ΕΜΠ επειδή πρόσφερε γενναιόδωρα σε όλους μας από ένα αντίτυπο αναλαμβάνοντας όλη την δαπάνη της έκδοσης.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω και να συγχαρώ τα μέλη του ΕΜΠ που συμμετείχαν με τον ένα ή άλλο τρόπο στην έκδοση. Ιδιαίτερη αναφορά θέλω να κάνω για το προσωπικό των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων που συνέβαλε ώστε η έκδοση να έχει άριστα ποιοτικά χαρακτηριστικά και το Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων του ΕΜΠ και για την διοργάνωση της σημερινής εκδήλωσης.

Τέλος θέλω να βεβαιώσω τον συγγραφέα ότι θα αναμένω, όπως και πολλοί άλλοι φαντάζομαι, με πολύ ενδιαφέρον του Β' τόμο του έργου και ιδιαίτερα εάν στο ερωτηματικό του τίτλου δοθεί απάντηση.

Σας εύχομαι κύριε Πρύτανη να είστε πάντα καλά ώστε να συνεχίσετε να μας αφηγείστε, με την δική σας επεξεργασμένη σκέψη, την θριαμβευτική πορεία του ανθρώπινου νου και να μας ταξιδεύετε νοερά μέσα στην Ιστορία με τον καθαρό, ορθολογικά δομημένο αλλά και ποιητικό λόγο σας.

Σας ευχαριστώ

Δημήτριος Παπαντώνης

Αθήνα, 22 Φεβρουαρίου 2018